

2

มารู้จักเกาหลี กันเถอะ

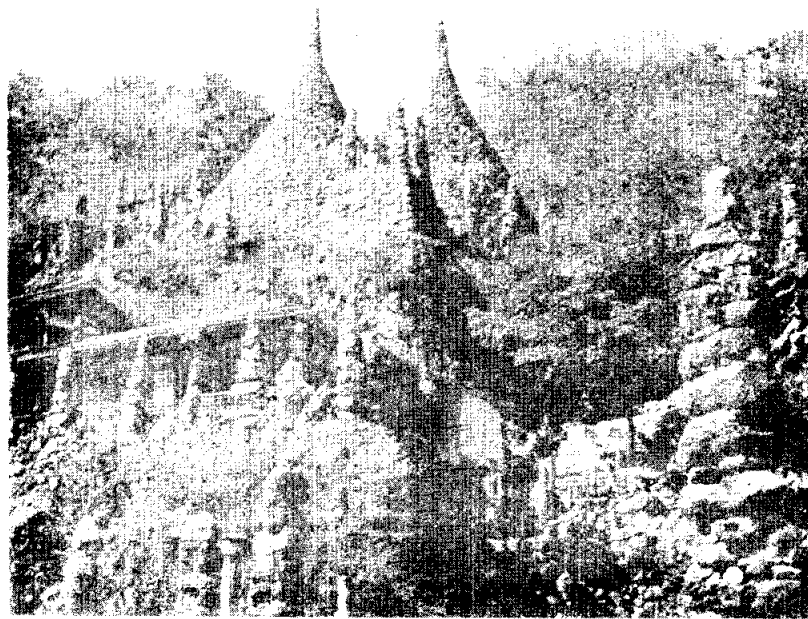
คนไทยรู้จักประเทศเกาหลี (เหนือและใต้) มานานนับตั้งแต่ทหารผ่านศึกของไทยในสงครามเกาหลี (ระหว่างปี ค.ศ.1950-1953)¹ ได้นำเอาเรื่องราวของประเทศนี้มาเล่าสู่ให้กันฟัง และมีผู้นำเอาเหตุการณ์ที่ทหารเหล่านี้ไปประสมมาประพันธ์เป็นเพลง เช่น เพลงอาร์ดิง เป็นต้น นอกจากนี้ เรายังได้รับฟังข่าวสารเกี่ยวกับผู้นำประเทศคนสำคัญ ได้แก่ ประธานาธิบดีคิมอิล ซุง แห่งเกาหลีเหนือ และประธานาธิบดีปัก จุง ฮี แห่งเกาหลีใต้ เราได้มีการกล่าวขวัญถึงขบวนการพัฒนาชนบทเชมาอิล อุนดงอยู่เนืองนิจ และเมื่อเร็ว ๆ นี้ ผู้คนก็ยังพุ่งความสนใจไปยังเมืองโซมฆาในฐานะประเทศเจ้าภาพที่จัดการแข่งขันกีฬาเอเชียนเกมส์ ตลอดจนคนไทยรู้จักสินค้าเกาหลี นั่นคือ โสมเกาหลี เป็นต้น

แม้ว่าการรู้จักและความสัมพันธ์จะเกิดขึ้นมาเป็นเวลาช้านานแล้วก็ตาม แต่เราคงต้องยอมรับว่า คนไทยมีความรู้อย่างผิวเผินทั้งในด้านประวัติศาสตร์ และความเป็นไปในสถานการณ์ปัจจุบันเกี่ยวกับประเทศนี้เมื่อเทียบกับความรู้ที่มีต่อประเทศอื่น ๆ ในทวีปเอเชีย ในขณะที่เดียวกัน ความสับสนมักจะเกิดขึ้นเสมอในกรณีเมื่อเกิดความตึงเครียดระหว่างประเทศเกาหลีเหนือและเกาหลีใต้ ในกรณีที่เมืองโซมฆาได้รับความสำเร็จในการพัฒนาเศรษฐกิจ และในกรณีที่เกิดมีปัญหากการจลาจลวุ่นวายทางการเมืองที่ปรากฏตามข่าวในหน้าหนังสือพิมพ์แทบทุกเมื่อเชื่อนวัน

ดังนั้น ในบทนี้จะได้กล่าวถึงประเทศเกาหลีอย่างละเอียดเพื่อให้ผู้อ่านได้ทราบความเป็นมาของอารยธรรมเมืองโซมที่ยิ่งใหญ่ตั้งแต่อดีต และการเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญ ๆ ในคาบสมุทรเกาหลีจนทำให้ประเทศต้องแบ่งแยกออกเป็นสองส่วน

ประวัติศาสตร์ของเกาหลี

จากหลักฐานทางโบราณคดีได้แสดงให้เห็นว่า มีผู้คนอาศัยอยู่ในดินแดนคาบสมุทรเกาหลีมาแล้วไม่ต่ำกว่า 500,000 ปี เพราะมีการขุดค้นพบเครื่องมือเครื่องใช้ที่ทำด้วยหิน เช่น ขวาน และมีด รวมทั้งพบโครงกระดูก ทำให้นักประวัติศาสตร์สามารถล่วงรู้เกี่ยวกับคนในสมัยโบราณที่อาศัยอยู่ในแถบนี้ นักวิชาการได้ลงความเห็นว่าเป็นยุคพาลีโอลิธิค ซึ่งผู้คนดำเนินชีวิตอยู่ด้วยการล่าสัตว์ หาของป่าและหาปลา พวกเขาอาศัยอยู่ตามถ้ำต่าง ๆ

ต่อมา มีกลุ่มคนได้พากันอพยพเข้ามาอาศัยอยู่บนคาบสมุทรนี้เมื่อราว 5,000 ปีมานี้ คนกลุ่มนี้ได้แก่กลุ่มที่มีวัฒนธรรมนีโอลิธิค ซึ่งมีถิ่นที่อยู่เดิมตามแถบภูเขาอัลไตอิกในตอนกลางของทวีปเอเชีย หรือบริเวณประเทศมองโกเลียและแคว้นไซบีเรียตะวันออกปัจจุบันมีผู้กล่าวว่า กลุ่มผู้อพยพนี้คือชาวเผ่าตังกัส (Tungusic tribe) ภาษาพูดอยู่ในตระกูลยูราล-อัลไตอิก (Ural-Altai) ได้เข้ามาครอบครองดินแดนที่มนุษย์หินอาศัยอยู่โดยได้ขับไล่ชนดั้งเดิมออกไปจากคาบสมุทรเกาหลี จากนั้นก็เริ่มตั้งถิ่นฐานบ้านเรือนขึ้นมาเป็นปึกแผ่น อาจถือได้ว่าชาวเผ่าตังกัสก็คือบรรพบุรุษของคนเกาหลีในปัจจุบัน

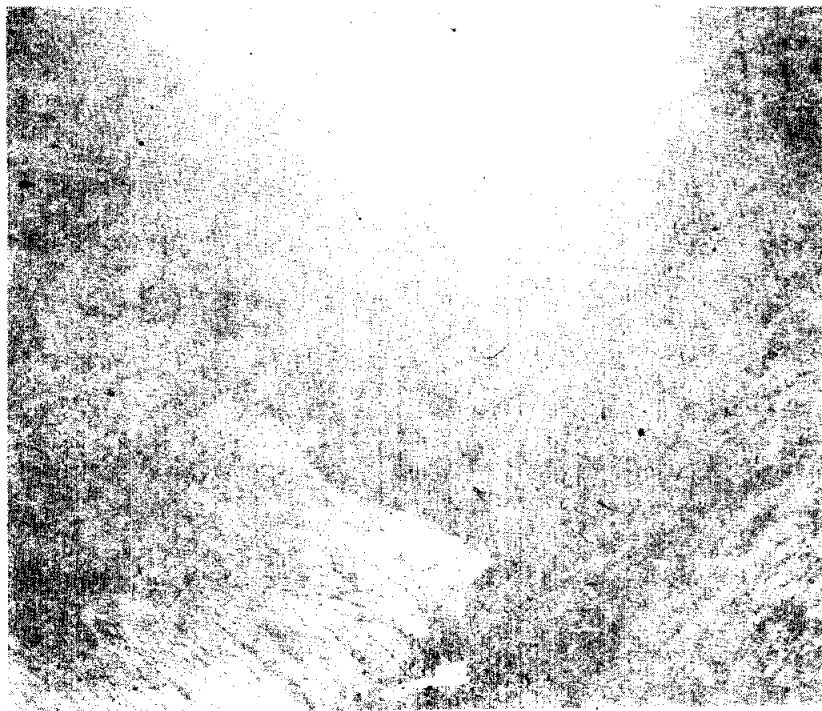
กาลต่อมา เมื่อผู้คนเพิ่มจำนวนมากขึ้น จึงได้มีการตั้งอาณาจักรขึ้นเป็นครั้งแรก ได้แก่ อาณาจักรโคกูริว (Koguryo) ซึ่งอยู่ในช่วงปีที่ 37 ก่อนคริสตกาลจนถึงปี ค.ศ. 668 ต่อมาก็มีอาณาจักรเพ็กเจ (Paekche) ในช่วงปีที่ 18 ก่อนคริสตกาลจนถึงปี ค.ศ. 663 และอาณาจักรซิลลา (Silla) ในช่วงปีที่ 57 ก่อนคริสตกาลไปจนถึงปี ค.ศ. 935 อาณาจักรแต่ละแห่งจะครอบครองดินแดนแต่ละส่วนของคาบสมุทรแห่งนี้ ในยุคนี้นักประวัติศาสตร์เรียกว่า ยุคสามอาณาจักร ซึ่งในช่วงเวลาดังกล่าวได้มีการรบพุ่ง เพื่อแย่งความเป็นใหญ่ระหว่างกันอยู่ตลอดเวลา จนกระทั่งถึงปี ค.ศ. 668 อาณาจักรซิลลาก็สามารถยึดอาณาจักรอื่นและรวมประเทศเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันได้ แต่อาณาจักรซิลลาครองอำนาจได้เพียง 155 ปีเท่านั้น ก็เกิดการแย่งชิงอำนาจระหว่างผู้นำกลุ่มต่าง ๆ พอถึงปี ค.ศ. 919 อาณาจักรโคกูริวสามารถรวมประเทศขึ้นมาได้อีกครั้งหนึ่งโดยจักรพรรดิผู้ยิ่งใหญ่ชื่อวังกอน (Wanggon)

ในยุคนี้ อิทธิพลของจีนและญี่ปุ่นเริ่มเข้ามามีบทบาทสำคัญทั้งต่ออารยธรรมและการรวมชาติของเกาหลีเพราะมีการติดต่อกันและกันอย่างใกล้ชิด ต่อมาอาณาจักรโคกูรยอได้มีการแก่งแย่งชิงอำนาจระหว่างหมูซุนนางและข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ แต่ก็สามารถยืนหยัดและดำรงความเป็นปึกแผ่นไว้ได้นาน จนกระทั่งเกิดการขัดแย้งทางการเมืองอย่างรุนแรงระหว่างกลุ่มที่นิยมราชวงศ์ฉินกับกลุ่มนิยมมองโกล ดังนั้น นายพลยี ซองเกีย (Yi Song-gia) จึงได้ทำการรัฐประหารในปี ค.ศ. 1392 และตั้งราชวงศ์ยี่ขึ้นปกครองประเทศ²

ราชวงศ์ยี่แห่งอาณาจักรโชซอนได้ทำการปกครองประเทศเกาหลีเป็นเวลายาวนานถึง 518 ปี มาจนถึงปี ค.ศ. 1910 ในช่วงเวลานี้เองที่เกาหลีมีโอกาสสร้างอารยธรรมที่สำคัญมากมาย ไม่ว่าจะเป็นการประดิษฐ์ตัวอักษรฮันกุก (han-gul) ขึ้นใช้ในปี ค.ศ. 1443 การปรับปรุงระบบการปกครองและการเมืองในรัชสมัยกษัตริย์เตจง (Taechong) ซึ่งครองราชย์ระหว่างปี ค.ศ. 1400-1418 ด้วยการจัดตั้งกระทรวงทบวงกรมคือ สำนักนายกรัฐมนตรี สำนักราชเลขาธิการ และหน่วยงานที่มีฐานะเทียบเท่ากระทรวงอีก 6 หน่วยงาน รวมทั้งได้ดัดแปลงวิธีการปกครองส่วนภูมิภาคของจีนมาใช้ เป็นต้น สิ่งเหล่านี้ยังผลให้ราชวงศ์ยี่มีเสถียรภาพมั่นคงยิ่ง นอกจากนี้มีการให้ความสำคัญต่อลัทธิขงจื้อ จนทำให้ลัทธินี้หล่อหลอมวิถีชีวิต ขนบธรรมเนียมประเพณี และวัฒนธรรมของประชาชนทั้งชาติให้ยึดมั่นตามคำสอนของขงจื้อ³

อย่างไรก็ตาม ราชวงศ์ยี่ก็มิได้ปลอดจากการคุกคามจากมหาอำนาจรอบข้าง นั่นคือ จีน ญี่ปุ่น รัสเซีย และจักรวรรดินิยมล่าเมืองขึ้นชาติตะวันตก ทั้งนี้เป็นเพราะดินแดนคาบสมุทรเกาหลีเป็นจุดยุทธศาสตร์ที่ชาติมหา

อำนาจต่างแก่งแย่งชิงเพื่อใช้ประเทศโสมเป็นรัฐกันชนป้องกันการรุกรานจากฝ่ายตรงกันข้าม ดังนั้น เมื่อเกิดข้อขัดแย้งทางการเมืองขึ้นมาก็ครั้งใดเกาหลีมักตกเป็นสมรภูมিরองรับความหายนะทุกครั้งไป อาทิเช่น สงครามระหว่างจีน-ญี่ปุ่น และระหว่างญี่ปุ่น-รัสเซีย เป็นต้น เหตุการณ์เหล่านี้แม้ว่าคนเกาหลีจะพยายามหลีกเลี่ยงด้วยการปรับใช้นโยบายแยกตัวเองอยู่อย่างโดดเดี่ยวและตั้งมั่นในสันติภาพ ดังคำกล่าวขวัญถึงดินแดนนี้ว่าเป็น “แผ่นดินที่สงบในยามเช้า” (Land of Morning Calm) หรือบางคนก็กล่าวว่า “รัฐฤๅษี” (Hermit State) ก็ตาม จนในที่สุดประเทศเกาหลีก็ต้องตกเป็นอาณานิคมของญี่ปุ่นไปในปี ค.ศ. 1910⁴

เกาหลีภายใต้การยึดครองของญี่ปุ่น

ช่วงระยะเวลา 35 ปี (ค.ศ. 1910-1945) แห่งการตกเป็นเมืองขึ้นของญี่ปุ่นนั้น ผู้ปกครองชาวอาทิตยอุทัยมิได้เสริมสร้างให้เกิดการพัฒนาทางเศรษฐกิจ การเมืองและการปกครองแก่เกาหลีเลย ข้าหลวงใหญ่ซึ่งเป็นทหารชั้นนายพลดำรงตำแหน่งเป็นหัวหน้ารัฐบาล และกลุ่มนายทหารจากกองทัพบกและทัพเรือของญี่ปุ่นต่างกุมอำนาจในตำแหน่งสำคัญ ๆ ของทุกสาขางาน เช่น การบริหารงานของรัฐ ศาล และตำรวจ ทั้งนี้ เพราะนโยบายการปกครองอาณานิคมเกาหลีของญี่ปุ่นนั้นมุ่งที่จะให้คนญี่ปุ่นผูกขาดอำนาจในระดับสูงและให้คนเกาหลีเป็นเพียงลูกแถวเพื่อทำงานรับใช้ตนนั่นเอง

เป้าหมายหลักของการยึดครองก็คือ การผนวกเอาดินแดนส่วนนี้มาเป็นส่วนหนึ่งของญี่ปุ่น ดังนั้น จึงมีการบังคับให้คนเกาหลีใช้ภาษาญี่ปุ่นเป็นภาษาราชการ เร่งรื้อให้คนเปลี่ยนชื่อตามชื่อของคนญี่ปุ่น สนับสนุนให้เลิกนับถือศาสนาชินโต ตั้งหน่วยสืบราชการลับเพื่อป้องกันและกำจัดผู้ขัดขืนอำนาจและคำสั่งของผู้เป็นนาย และมีการสำรวจจุดค้นทรัพย์ากรธรรมชาติเพื่อส่งไปป้อนโรงงานอุตสาหกรรมในเมืองแม่ รวมทั้งได้โยกย้ายโรงงานอุตสาหกรรมไปตั้งอยู่ทางตอนเหนือของคาบสมุทรและให้ส่วนทางใต้เป็นอยู่อาศัยน้ำทางการเกษตรแก่ประเทศของตน นอกจากนี้ ยังได้โอนกิจการธนาคาร การคมนาคมขนส่งและสหกรณ์ชนบทให้อยู่ภายใต้การอำนวยการของบริษัทญี่ปุ่นเพื่อทำหน้าที่ดูดดึงผลประโยชน์ให้แก่ประเทศแม่ทุกทาง⁵

ความโหดร้ายทารุณของชาวอาทิตยอุทัยในการยึดครองเกาหลีบวกกับเลือดรักชาติที่ต้องการความเป็นไท ทำให้คนเกาหลีกว่า 20 ล้าน

ในขณะนั้น ต่างตกอยู่ในภาวะทุกระทมขมขื่น และพร้อมที่จะสละชีพเพื่อเอกราชของชาติ ดังนั้น การต่อสู้เพื่อให้หลุดพ้นจากอำนาจการครอบครองของญี่ปุ่นจึงได้กระทำกันขึ้นทุกรูปแบบท่ามกลางการปราบปรามอย่างอัมมหิตจากกองกำลังญี่ปุ่น จนในที่สุด การต่อสู้เพื่อเอกราชก็สิ้นสุดลงเมื่อชาวอาทิติย์อุทัยพ่ายแพ้ในสงครามโลกครั้งที่สอง แต่ผลที่ไม่พึงปรารถนาก็เกิดขึ้น นั่นคือ ประเทศถูกแบ่งออกเป็นสองส่วน แทนที่จะเป็นประเทศอันหนึ่งอันเดียวกันดังเช่นประวัติศาสตร์อันยาวนานแต่เก่าก่อน ความปวดร้าวกลับทวีคูณมากขึ้นเมื่อคนเกาหลีจำต้องขับเคี่ยว และประหัตประหารกันเองมาจนกระทั่งทุกวันนี้

เนื้อหาต่อไปนี้จะขอกล่าวพอสังเขปถึงสาเหตุการแบ่งแยกเกาหลีออกเป็นฝ่ายเหนือและฝ่ายใต้อันเป็นผลสืบเนื่องมาจากการต่อสู้เพื่อเอกราชในยุคที่อยู่ภายใต้การยึดครองของญี่ปุ่น

ขบวนการต่อสู้เพื่อเอกราชได้เริ่มต้นขึ้นทันทีเมื่อญี่ปุ่นได้ยกพลขึ้นบกที่เมืองท่าอินชอน และยึดตรากองทัพเข้าไปกรุงโซล จากนั้นชาวอาทิติย์อุทัยก็บังคับให้รัฐบาลเกาหลียอมเป็นรัฐในความคุ้มครองของตนในปี ค.ศ. 1904 ต่อมา ชาวญี่ปุ่นก็เริ่มอพยพเข้าไปตั้งหลักแหล่งและแสวงหาผลประโยชน์ในเกาหลีเป็นจำนวนกว่า 20,000 คนในปีนั้น และเพิ่มขึ้นเป็น 170,000 คน ในปี ค.ศ. 1910 การกระทำของญี่ปุ่นได้สร้างความโกรธแค้นให้แก่พลเมืองเกาหลีเป็นอันมาก จึงพากันประท้วงอย่างรุนแรง รวมทั้งชุมนุมลอบทำร้ายทั้งชีวิตและทำลายทรัพย์สินของทหารและพลเรือนชาวญี่ปุ่นอยู่เนืองนิจ แต่ผู้ปกครองก็มิได้ลดละที่จะขจัดขบวนการต่อต้านญี่ปุ่นให้หมดสิ้นไป จึงได้เสริมสร้างกองทหารและตำรวจให้เข้มแข็งและกวาดล้างขบวนการผู้

ชาติอย่างรุนแรง ด้วยแรงบีบคั้นดังกล่าว ทำให้คนเกาหลีต้องอพยพหลบหนี ไปอาศัยอยู่บริเวณกันโต ซึ่งอยู่ทางด้านเหนือติดต่อกับจีนและไซเบียบัน แสนคน ส่วนพวกปัญญาชนและผู้ที่มีฐานะดีก็ได้อพยพไปตั้งหลักแหล่งที่เกาะ ฮาวาย และบนแผ่นดินใหญ่ของสหรัฐอเมริกา นอกจากนี้ บางกลุ่มได้หนีไป อาศัยอยู่ในนครเซี่ยงไฮ้และเมืองใหญ่ของจีน ผู้อพยพเกาหลีทุกกลุ่มต่างพยายามตั้งสมาคมเพื่อหาทุนและฝึกฝนนักเรียนส่งไปกอบกู้เอกราชแก่บ้านเมือง ของตน การรวมตัวเพื่อจุดประสงค์นี้เด่นชัดยิ่งขึ้น เมื่อญี่ปุ่นบีบบังคับให้รัฐบาลเกาหลีลงนามในสนธิสัญญาผนวกประเทศเข้าเป็นส่วนหนึ่งของจักรวรรดินิยมญี่ปุ่นในวันที่ 22 สิงหาคม ค.ศ.1910

ขบวนการกู้ชาติได้ประกาศตัวอย่างชัดเจนว่า จะกระทำทุกวิถีทางที่จะล้มล้างอิทธิพลของญี่ปุ่นให้หมดสิ้นไปจากดินแดนคาบสมุทรเกาหลี วิธีการที่ใช้ได้แก่การร้องขอให้ชาติมหาอำนาจบีบบังคับให้ญี่ปุ่นคืนอิสรภาพแก่เกาหลี ชองสมชายอกรรจ์เพื่อฝึกเป็นหน่วยรบ ตั้งกองทุนซื้ออาวุธแก่กองโจร ฯลฯ เพื่อต่อสู้แย่งชิงอิสรปไตยของชาติคืนมา เราอาจจำแนกกลุ่มขบวนการกู้ชาติออกเป็น 2 กลุ่มใหญ่ ๆ ดังนี้

(1) กลุ่มชาตินิยม (nationalist) และเสรีนิยม มีผู้นำคนสำคัญ ได้แก่ นายปัก ยองมิน (Pak Yong-min) และดร.ซิง แมน รี (Syng-man Rhee) สมาชิกของกลุ่มนี้มีฐานอยู่ในประเทศสหรัฐอเมริกาและได้ร่วมตัวภายใต้สมาคมที่มีชื่อว่า New People's Society มีคำขวัญของสมาคมว่า "ต่อสู้เพื่อเอกราช ยกกระดับการศึกษาและธุรกิจ อุทิศตนเพื่อสร้างเสรีภาพและความเสมอภาค และส่งเสริมเกียรติคุณของชาวเกาหลีเพื่อนร่วมชาติให้สูงส่ง" สมาคมนี้มีสาขาตั้งอยู่ตามนครใหญ่ ๆ ของสหรัฐฯ ในเมืองเซี่ยงไฮ้

ของจีน และเมืองวลาดีวอสต็อกของรัสเซีย เป็นต้น นอกจากนี้ ยังมีสมาชิก
อีกเป็นจำนวนมากที่ยังคงอาศัยอยู่ในดินแดนคาบสมุทรเกาหลี⁶

(2) กลุ่มคอมมิวนิสต์ เนื่องจากชาวเกาหลีต่างทนต่อการปราบ
ปรามแบบล้างเผ่าพันธุ์ของญี่ปุ่นไม่ได้ ในขณะเดียวกัน บางพวกก็ตระหนักดี
ว่าลำพังการกอบกู้เอกราชของพวกเขาเองนั้นไม่อาจบรรลุผลสำเร็จได้ถ้าหากไม่พึ่งพา
อิทธิพลการเมืองระหว่างประเทศ แต่จากสภาพการณ์ที่ผ่านมามหาอำนาจ
ตะวันตกไม่ได้ให้ความสนใจต่อการร้องขอความเมตตาของเกาหลีเลย คง
ปล่อยให้ญี่ปุ่นย่ำยีชาวเกาหลีให้สิ้นซากและถูกลบออกไปจากแผนที่โลก

ดังนั้น เมื่อพวกบอลเชวิคสามารถยึดอำนาจรัฐในโซเวียตได้และจัด
ตั้งรัฐบาลคอมมิวนิสต์ขึ้นในปี ค.ศ. 1917 ประสบการณ์ดังกล่าวจึงมีอิทธิพล
ต่อการตื่นรนต่อสู้เพื่อเอกราชของชาวเกาหลี โดยเฉพาะอย่างยิ่งต่อกลุ่ม
ผู้อพยพที่ตั้งฐานอยู่ในไซบีเรียและแมนจูเรีย ซึ่งพวกเขามีความประทับใจใน
ความสำเร็จที่ชาวโซเวียตสามารถโค่นล้มระบอบทระราชย์ซาร์ลงสำเร็จ

ในเวลาเดียวกันนี้ผู้นำคนใหม่ของโซเวียตก็ได้ประกาศทันทีว่า คอมมิวนิสต์
โซเวียตจะให้ความช่วยเหลือประชาชนชาติผู้ถูกกดขี่ในดินแดนภาค
ตะวันออกไกลให้หลุดพ้นจากการครอบงำของจักรวรรดินิยมให้จงได้ แต่หากจะ
วิเคราะห์ถึงเป้าหมายสูงสุดแล้ว จะเห็นได้ว่าโซเวียตต้องการที่จะใช้เกาหลี
เป็นรัฐกันชนกับมหาอำนาจญี่ปุ่น รวมทั้งประสงค์ที่จะเผยแพร่อุดมการณ์
คอมมิวนิสต์ให้แพร่หลายไปทั่วโลก

อย่างไรก็ตาม ในระยะเริ่มแรกนี้คนเกาหลีได้ให้ความสนใจต่อลัทธินี้
น้อยมาก แต่เพราะความต้องการที่จะกอบกู้เอกราชเป็นวัตถุประสงค์หลัก
ที่บดบังความเชื่อในอุดมการณ์ทางการเมืองใด ๆ เมื่อโซเวียตได้ประกาศ

เจตนาที่จะให้ความช่วยเหลือแก่พวกตนแล้ว ชาวเกาหลีก็รีบรับเอาไว้ โดยปราศจากการไตร่ตรองถึงผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

กลุ่มที่นิยมคอมมิวนิสต์ประกอบด้วยกลุ่มต่าง ๆ ดังนี้คือ กลุ่มที่ได้รับการสนับสนุนจากเลนิน กลุ่มที่ได้รับการสนับสนุนจากคอมมิวนิสต์สากล หรือโคมินเทอร์น (Comintern) และกลุ่มที่ได้รับการสนับสนุนจากคอมมิวนิสต์จีน นอกจากนี้ยังมีกลุ่มแยกย่อยอีกมากมาย อนึ่ง การที่มีการแยกกลุ่ม ออกเป็นกลุ่มต่าง ๆ นี้เอง ก่อให้เกิดการแย่งชิงความเป็นใหญ่ ซึ่งก็เป็นเช่นเดียวกับกลุ่มชาตินิยมและเสรีนิยมในภายหลังที่ประเทศได้รับเอกราช⁷

อย่างไรก็ตาม ในช่วงเวลา 35 ปีที่ถูกยึดครอง กลุ่มชาตินิยม กลุ่มเสรีนิยม และกลุ่มคอมมิวนิสต์ต่างร่วมกันต่อสู้กับญี่ปุ่น โดยทุกกลุ่มถือว่าผลประโยชน์ของชาติคือ เป้าหมายสูงสุด และให้ความสำคัญต่อความแตกต่างด้านอุดมการณ์ทางการเมืองและผลประโยชน์ส่วนตนน้อยที่สุด

สถานการณ์ภายหลังสงครามโลก : การได้รับเอกราช

เมื่อรัฐบาลญี่ปุ่นประกาศยอมแพ้อย่างเป็นทางการต่อกองทัพฝ่ายสัมพันธมิตรในสงครามโลกครั้งที่สองในตอนกลางเดือนสิงหาคม ค.ศ. 1945 ข้าหลวงใหญ่ญี่ปุ่นประจำเกาหลีได้ส่งผ่านอำนาจในการปกครองคืนให้แก่เจ้าของประเทศ อย่างไรก็ตาม ความยุ่งเหยิงทางการเมืองก็บังเกิดขึ้นอันเป็นผลเนื่องมาจากกลุ่มการเมืองที่ร่วมรณรงค์ต่อสู้เพื่อกอบกู้เอกราชต่างอ้างว่า กลุ่มของตนสามารถจัดตั้งรัฐบาลเพื่อปกครองประเทศให้เป็นปึกแผ่นได้ การช่วงชิงอำนาจก็เกิดขึ้นและมีการแบ่งประชากรออกเป็นกลุ่ม ๆ จนยากที่จะปรองดองกันได้ในเวลาต่อมา

รายละเอียดของเหตุการณ์มีดังต่อไปนี้

ก่อนที่สงครามโลกจะสิ้นสุดลง ผู้นำของประเทศสหรัฐอเมริกา อังกฤษ และจีนได้เปิดประชุมขึ้นที่กรุงไคโรเมื่อเดือนพฤศจิกายน ค.ศ.1943 และที่ประชุมได้ลงมติว่า “หลังจากสงครามโลกสงบลง ญี่ปุ่นจะต้องคืนดินแดนทั้งหมดที่ผนวกเข้าเป็นของตนตั้งแต่ปี ค.ศ.1894 ให้แก่เจ้าของเดิมและถึงเวลาแล้วที่ชาวเกาหลีจะได้รับอิสรภาพและเป็นชาติเอกราช” มติของการประชุมครั้งนี้ได้รับการตอบสนองเป็นอย่างดีจากนายโยเซฟ สตาลิน ผู้นำของสหภาพโซเวียต ต่อมา ได้มีการตกลงกันใหม่อีกครั้งที่กรุงยัลต้าในเดือนมีนาคม ค.ศ.1945 โดยสหรัฐฯได้ตกลงให้เกาหลีอยู่ใต้ภาวะทรัสตีหลังสงครามสงบลงก่อนที่จะจัดตั้งเป็นประเทศอิสระขึ้น ซึ่งข้อตกลงครั้งนี้นำไปสู่การแบ่งเกาหลีออกเป็น 2 ส่วน⁸

แต่ทันทีที่ญี่ปุ่นยอมแพ้ ข้าหลวงใหญ่ได้ขอร้องให้นายโย อันเฮียง (Yo Un-Hyong) ผู้ซึ่งเป็นหัวหน้ากลุ่มชาตินิยมฝ่ายซ้ายตั้งกลุ่มการเมืองเพื่อรับการส่งผ่านอำนาจ ดังนั้น จึงได้มีการตั้งคณะกรรมการเพื่อเตรียมการก่อตั้งชาติเกาหลีขึ้น โดยคณะกรรมการเข้าทำงานในฐานะรัฐบาลของชาติอิสระใหม่ที่ทำหน้าที่สร้างกฎหมายและจัดความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมืองเมื่อวันที่ 6 กันยายน ค.ศ.1945 และตั้งชื่อคณะกรรมการนี้ว่า รัฐบาลแห่งชาติ รวมทั้งได้ประกาศจัดตั้งประเทศสาธารณรัฐประชาชนเกาหลี (People's Republic of Korea) ขึ้น โดยรวมเอาดินแดนทั้งหมดบนคาบสมุทรเกาหลีเป็นประเทศเดียวกัน รัฐบาลนี้ได้แต่งตั้ง ดร.ซิงแมน รี เป็นประธานาธิบดี และมีผู้นำกลุ่มต่าง ๆ ร่วมเป็นคณะรัฐมนตรี เช่น นายคิม คู นายคิม คิวชิก และนายโย อันเฮียง เป็นต้น ส่วนสมาชิก

คณะกรรมการหรือรัฐสภาแห่งชาติประกอบไปด้วย ผู้นิยามคอมมิวนิสต์ถึง 55 คน ซึ่งการกระทำดังกล่าวได้สร้างความไม่พอใจให้กับกลุ่มชาตินิยมและเสรีนิยมมากนัก เพราะมีจำนวนสมาชิกในรัฐสภาแห่งชาติจากกลุ่มตนเพียงไม่กี่คน จึงพากันถอนตัวไม่รับตำแหน่งสำคัญ ๆ ในคณะรัฐบาล ทั้งนี้ พวกเขาเกรงไปว่า รัฐบาลใหม่จะตกอยู่ภายใต้การบริหารงานของฝ่ายคอมมิวนิสต์แต่เพียงกลุ่มเดียว

ต่อมาในวันที่ 8 กันยายน กองทหารสหรัฐได้ยกพลขึ้นบกเพื่อทำหน้าที่คุ้มครองดินแดนเกาหลีตามข้อตกลงที่ปอตสدام⁹ เพื่อบีบบังคับให้ทหารญี่ปุ่นที่ยังหลงเหลืออยู่ยอมจำนน สหรัฐฯได้แต่งตั้งให้นายพลอาร์โนลด์เป็นข้าหลวงใหญ่ทหารเพื่อจัดตั้งองค์การบริหารปกครองประเทศขึ้นเป็นการชั่วคราว และปฏิเสธที่รับรู้เกี่ยวกับรัฐบาลใหม่ของชาวเกาหลีเอง ต่อมาในวันที่ 12 กันยายน เขาได้เรียกประชุมผู้แทนกลุ่มต่าง ๆ ประมาณ 1,200 คน เพื่อหาทางดำเนินงานตามนโยบายของสหรัฐฯ ในขณะเดียวกัน กองทัพโซเวียต ซึ่งเข้ารุกไล่ทหารญี่ปุ่นทางตอนเหนือของคาบสมุทรมาตั้งแต่เดือนสิงหาคมแล้วนั้น ก็สามารถครอบครองดินแดนส่วนนี้ไว้ได้ทั้งหมดภายในระยะเวลาหนึ่งเดือนต่อมา

การต่อรองเพื่อเข้าครอบครองอำนาจในเกาหลีเพิ่มความเผ็ดร้อนมากยิ่งขึ้นระหว่างฝ่ายนิยามคอมมิวนิสต์ ฝ่ายชาตินิยมที่เป็นกลาง และฝ่ายเสรีนิยม ซึ่งเป็นที่แน่นอนที่สุดที่มหาอำนาจโซเวียตและสหรัฐอเมริกายอมให้การสนับสนุนฝ่ายที่นิยมประเทศตนอย่างเปิดเผย ความรุนแรงได้ปรากฏขึ้นเมื่อมีการสังหารผู้นำแต่ละฝ่ายอย่างต่อเนื่องตลอดระยะเวลา 3 ปี ที่เกาหลีต้องอยู่ภายใต้การคุ้มครองของกองทัพร่วมสหรัฐ-โซเวียต

ความหวังของคนเกาหลีที่จะเห็นดินแดนในคาบสมุทรเกาหลีเป็นแผ่นดินเดียวกันภายหลังจากการได้รับอิสรภาพจากญี่ปุ่นก็สิ้นสุดลงเมื่อสหประชาชาติได้จัดให้มีการเลือกตั้งทั่วไปขึ้นในเดือนพฤษภาคม ปี ค.ศ. 1948 โดยให้ส่วนทางใต้เลือกผู้แทนจำนวน 210 คน (ผู้แทนส่วนใหญ่ประกอบไปด้วยผู้นำฝ่ายอนุรักษนิยมขวา) และจะให้ส่วนทางเหนือเลือกผู้แทนจำนวน 100 คนในภายหลัง เพื่อจัดตั้งรัฐสภาแห่งชาติขึ้น แต่สมาชิกของฝ่ายทางใต้กลับรื้อร่างรัฐธรรมนูญแบบประชาธิปไตยขึ้นทันที และเลือก ดร.ซิงแมน รี เป็นประธานาธิบดีคนแรก รวมทั้งได้ประกาศตัวเป็นประเทศสาธารณรัฐเกาหลีขึ้นในวันที่ 15 สิงหาคม ค.ศ.1948

ส่วนฝ่ายทางเหนือก็ได้จัดให้มีการเลือกตั้งทั่วไปในเวลาต่อมา แต่เลือกผู้แทนจำนวน 527 คน เป็นสภาประชาชนแห่งชาติ จากนั้น ก็ได้จัดตั้งประเทศสาธารณรัฐประชาชนเกาหลีขึ้นในวันที่ 10 กันยายนในปีเดียวกัน และได้เลือกนายคิม อิล ซุง เป็นผู้นำขึ้น นับตั้งแต่นั้นมา เกาหลีเหนือและเกาหลีใต้ต่างมีฐานะเป็นประเทศอิสระ และต่างก็เริ่มต้นฟื้นฟูบูรณะประเทศของตนต่อไป

อย่างไรก็ตาม ความพยายามที่จะรวมชาติมิได้จัดจางหายไป คนเกาหลีมักคิดกันว่า สักวันหนึ่งประเทศของตนจะต้องกลับมารวมเป็นประเทศอันหนึ่งอันเดียวกันให้ได้ เมื่อกองทหารสหรัฐฯได้ถอนตัวออกไปจากดินแดนเกาหลีใต้เมื่อเดือนมิถุนายน ค.ศ.1949 หลังการสิ้นสุดพันธะที่ต้องคุ้มครองดินแดนนี้ไปแล้ว ทำให้การป้องกันประเทศของเมืองโซมชาวลดประสิทธิภาพลงไปมากเมื่อเทียบกับเกาหลีเหนือที่ได้สร้างเสริมกองทัพและได้รับการสนับสนุนจากสหภาพโซเวียตอย่างต่อเนื่อง ดังนั้น ประธานาธิบดี

คิม อิล ชุง จึงได้ใช้โอกาสนี้รวมประเทศด้วยกำลัง ด้วยการส่งกองกำลัง
กว่า 60,000 คน รุกข้ามเส้นขนานที่ 38 ลงไปทางใต้เมื่อวันที่ 25 มิถุนา-
ยน ค.ศ.1950 และสามารถยึดนครโซลได้ภายใน 5 วัน

จากเหตุการณ์ดังกล่าว สหรัฐฯและสหประชาชาติจึงได้ยกพลขึ้นที่
เกาหลีใต้อีกครั้งเพื่อต่อสู้ขับไล่กองทัพแดงออกไปและรุกไล่จนสุดเขตแดนของ
เกาหลีเหนือได้สำเร็จรวมทั้งได้โจมตีดินแดนบางส่วนของจีน การกระทำ
ดังกล่าว ทำให้จีนไม่พอใจยิ่งเพราะเป็นการล่วงละเมิดอธิปไตยของตน
จึงส่งพลนับแสนเข้าร่วมรบกับกองทหารของเกาหลีเหนือและสามารถยึดดิน
แดนที่เสียไปกลับคืนมาได้หมด มีหน่าซ้า ยังยึดนครโซลและเมืองอื่น ๆ ใน
เกาหลีใต้อีก ต่อมา กองทัพสหรัฐฯและสหประชาชาติก็สามารถยึดดินแดน
ส่วนทางใต้กลับคืนมา การเซ็นสัญญาหยุดยิงก็ได้เกิดขึ้นที่หมู่บ้านปันมูจอม
ในวันที่ 27 กรกฎาคม 1953

สงครามเกาหลีกินเวลานานถึง 3 ปี ได้ทำลายชีวิตทรัพย์สินไปมาก
มาย กล่าวกันว่า มีผู้เสียชีวิตและบาดเจ็บกว่า 1.3 ล้านคน เป็นพล
เมือง 1 ล้านคนและทหาร 320,000 คน ทรัพย์สินเสียหายมีมูลค่าประ
มาณ 2 พันล้านเหรียญสหรัฐ สภาพบ้านแตกสาแหรกขาด คนไร้ที่อยู่อาศัย
นับล้าน และมีผู้อพยพจากเกาหลีเหนือสู่เกาหลีใต้มากมาย¹⁰ แต่การสูญเสีย
ครั้งนี้ก็ได้ทำให้ประเทศรวมกันได้ กลับเป็นการเพิ่มรอยร้าวให้แตกแยกและ
นำไปสู่การชิงดีชิงเด่นระหว่างกันมากยิ่งขึ้น

เชิงอรรถบทที่ ๒

¹ สงครามเกาหลีตรงกับปี พ.ศ. 2493-2496 เป็นสงครามที่เกิดขึ้นเมื่อกองทหารของฝ่ายเกาหลีเหนือยกพลรุกร้าเส้นเขตแดนประเทศตามเส้นขนานที่ 38 องศาเหนือเพื่อเข้ายึดครองส่วนทางใต้ตามโครงการรวมประเทศด้วยกำลัง การกระทำดังกล่าวก่อให้เกิดสงครามระหว่างประเทศขึ้นเมื่อประเทศเกาหลีใต้ได้ขอรับรองให้สหรัฐอเมริกาและองค์การสหประชาชาติส่งกองทัพไปช่วยเหลือเพื่อช่วงชิงดินแดนที่ถูกรุกร้าไว้ได้ ประเทศไทยได้ส่งกองทหารไปร่วมรบตามคำขอรับรองขององค์การสหประชาชาติ

² Woo-keun Han, *The History of Korea*. Honolulu: University Press of Hawaii, 1974. pp.3-203.

³ ภูวดล ทรงประเสริฐ, *ประวัติศาสตร์เกาหลีสมัยใหม่*, กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2520 หน้า 8-16.

⁴ *A Handbook of Korea*. Seoul : International Publishing House, 1987. pp.84-94. (หนังสือที่จัดพิมพ์โดยรัฐบาลเกาหลีใต้)

⁵ Andrew C. Nahm, "History of Korea", *The Far East and Austratia 1981-1982*. London : Europa Publication Ltd., 1981, p. 630; Kyung Cho Chung, *Korea: The Third Republic*. New York: Mc.Millan Company, Ltd., 1971, pp.15-12.

⁶ ภูวดล อ่างแก้ว หน้า 88; Woo-Keun Han, *op.cit.* pp.464-492.

⁷ ดูรายละเอียดใน ภูวดล, เพิ่งอ่าง. หน้า 112-156.

⁸ Andrew Nahm, *op.cit.* pp.630-631.

⁹ ในเดือนกรกฎาคม ปี ค.ศ.1945 ที่ประชุมที่ปอตสดัม (Potsdam Conference) ได้ลงมติให้สหรัฐอเมริกาและสหภาพโซเวียตยกพลขึ้นบกที่เกาหลี ให้โซเวียตทำหน้าที่บีบบังคับญี่ปุ่นยอมจำนนดินแดนเหนือเส้นขนานที่ 38 องศาเหนือขึ้นไป ส่วนสหรัฐรับภาระใต้เส้นขนานนี้ลงมา ข้อตกลงนี้เป็นผลสืบเนื่องมาจากการประชุมที่ยัลต้า ดูรายละเอียดใน ภูวดล, อ่างแล้ว. หน้า 155 และ 158-159.

¹⁰ Lee Hahn-Been, "Korean Development from the Socio-cultural Perspective," A paper presented at the Korea Development Institute, International Forum on Trade and Development Policies, Seoul, June 11-20, 1985. อ่านตอนที่ 5 เรื่องสงครามและผลกระทบของสงคราม หน้า 9-12.

